

PIROČNIK IN SPODBUDA

Marjana Kobe: Pogledi na mladinsko književnost, Ljubljana, Mladinska knjiga 1987.

Kot je mogoče pogosto prebrati ob novicah s področja mladinske književnosti, sporočilo navadno spremlja tožba o nezadostnosti ali celo popolnem pomanjkanju teoretičnega in zgodovinskega obravnavanja predmeta. Dolgoletno sistematično delo Marjane Kobe to trditev v enem izmed poglavitnih vprašanj zanika: skoraj dve desetletji objavlja študije in članke o mladinski književnosti in, kot kaže njena analiza stanja, tudi drugje po svetu načrtno preučevanje, zbiranje in raziskovanje gradiva mladinske literature šele v zadnjih desetletjih dobiva jasnejšo podobo in s tem ponekod tudi dejanske možnosti (posebne knjižnice, leksikalne obdelave, institucije, ki se ukvarjajo izključno z znanstveno obdelavo mladinske književnosti).

Na prvi pogled je videti, da je avtorica precej osamljena pri svojem delu, predvsem pri oblikovanju znanstvenih postopkov, ko gre za sodobnejša spoznanja o predmetu, ki se ne zadovoljujejo z do zdaj prevladujočim pedagoško-psihološkim opredeljevanjem te umetniške literarne zvrsti. Seveda pedagoško-psihološkemu obravnavanju mladinske književnosti veliko pomagajo šolske in poseb-

ne strokovne knjižnice, posebna založba, ki se v Sloveniji že desetletja ukvarja z izdajanjem mladinske literature vseh vrst in tudi strokovnih del o njej. V teh institucijah poteka tudi delno vrednotenje mladinske književnosti in glede na naravo dela tudi selekcija in registracija.

Od tod dalje so problemi mladinske književnosti predmet znanstvenega postopka: v tem pogledu v svoji knjigi Marjana Kobe opredeljuje naloge, metodologijo in širšo problematiko predmeta, piše o terminoloških, vsebinskih, zvrstnih in oblikovnih vprašanjih (v prvem poglavju knjige) in o pogledih na teoretično opredelitev mladinske književnosti.

Ob tem navaja še pomembna vprašanja sprejemnika, problem priredbe in predelave, nazadnje tudi pomembno vprašanje kritike mladinske književnosti.

Razvoj in stanje strokovnega zanimanja za mladinsko književnost in še posebej oblike dela na tem področju so predmet drugega poglavja, ki govori o možnostih in nalogah študija mladinske literature. Dragoceno gradivo, ki ga vsebuje to poglavje, je izjemno jasno zapisana spodbuda: avtorica navaja dosedanje oblike in dosežke in predvsem predlaga najpomembnejše in najzanimivejše možnosti za tematske obdelave in za metodo-

loške postopke pa tudi potrebo po sistematičnih temeljnih raziskavah (bibliografskih, teoretskih), ki bi vnesle strokovni red v obravnavo slovenske mladinske književnosti. S tem bi se na široko odprla tudi pot literarni kritiki na področju te zvrsti. S tem poglavjem je avtorica oblikovala precej celovit program za raziskavo in študij predmeta na ustreznih ravneh, ki izobražujejo učitelje in vzgojitelje.

Nadaljnja poglavja v knjigi Marjane Kobe izpričujejo realizacijo podčrtanih teoretičnih izhodišč. O tem govorita obe poglavji o slovenski slikanici (tipologija slovenske slikanice), kjer avtorica analizira celovitost zvrsti (likovno-ubeseditveno). Sledijo vprašanja priredb, ki so eno izmed najobčutljivejših vprašanj sodobnega dogajanja v mladinski književnosti (še posebej v zvezi z najrazličnejšimi mediji, ki so privlačni za mladega bralca ali gledalca). V dveh poglavjih avtorica pojasnjuje vrednost in načine prirejevanja, dvoreznega postopka, ki je močno uveljavljen v vseh klasičnih in modernih medijih in služi tako prenavljanju snovi in zgradbe mladinskega teksta kot tudi pedagoškemu namenom in ne nazadnje tudi komercialnim interesom. Posebno poglavje nameni knjiga priredbam klasične literature iz avtentične v formalno preprostejše variante, primerne interesu in sprejemljivosti mladega bralca. Tudi te postopke teoretsko opredeli in ocenjuje njihovo estetsko vrednost. V nadaljnjih poglavjih sledimo analizi in predstavitvi osrednjih mladinskih literarnih dogodkov v slovenski mladinski književnosti sedemdesetih let, teoretični in tipološki obravnavi fantastične pripovedi, kateri dodaja še pregled tovrstnih mladinskih besedil po drugi svetovni vojni,

pri čemer upošteva temeljna dela s področja obravnave mladinske literature iz ostalih jugoslovanskih študijskih centrov.

Med poglavji pričujejo knjige je najdragocenejše in po svojih spoznanjih najaktualnejše poglavje o treh modelih realistične proze v sodobni slovenski mladinski književnosti. Avtorica namreč s prepričljivo analizo in z zelo premišljenim opazovanjem obsežnega gradiva razvije tezo o osnovnih modelih pripovednih tekstov glede na osrednje literarne osebe. Model v analizi Kobetove kaže sociološke, psihološke in etičnovzgojne komponente in ob tem seveda tudi strukturalne, ko opazuje pripovedne postopke v obravnavanih besedilih (prvoosebna pripoved, identifikacija z glavno osebo, medsebojni odnos sveta odraslih in otrok v pripovednem postopku itd.).

Izbranim poglavjem sledijo obsežne opombe z zelo dragocenim teoretskim gradivom in literarnozgodovinskimi in bibliografskimi viri, ki knjigi še posebej dajejo vrednost znanstvenega priročnika za študij predmeta. *Pogledi na mladinsko književnost* Marjane Kobe predstavljajo pomembno stopnjo v njenem dolgoletnem raziskovalnem delu na tem področju in, kar je morda še pomembnejše, njena knjiga odpira in gradi novo spodbudo k dejavnim, sistematičnim raziskavam in teoretično utemeljenemu strokovnemu in kritičnemu delu, ob čemer je določno izoblikovan tudi obris študijskega programa za mladinsko književnost. Tako knjiga le ni pomemben, ampak tudi zelo dobrodošel in potreben prispevek k slovenski literarni vedi.

Helga Glušič